

ПЪРВА ЧАСТ – НЕПАЛ

Първи впечатления

Казват, че началото винаги е най-трудно. Да започнеш.

По този повод се връщам известно време назад – юни, 2013. Работех в офис от малко повече от година. Беше от онези центрове за поддръжка на „каквото-си-избереш“ (разбирайте голяма международна компания, избрала да базира в България офисите си). Не беше лошо, но не беше и мечтата на живота ми. Работех на непълен ден с доста гъвкави смени и със страхотен екип. И с добро заплащане. Тъкмо завършвах журналистика (в която пък не виждах перспектива, а още по-малко бе мечтата на живота ми – поне не в българската действителност). Освен всичко това някак намирах и време да се занимавам с фотография и видеозаснемане – нещата, които най-много ме привличаха и в които имах неистова нужда и желание да се развивам. Страстта ми, може би най-точно казано.

Един юнски ден получих съобщение във фейсбук от неправителствена организация, с която съм работил години наред. Съобщението беше адресирано до мен и до мой приятел, с когото през 2010 г. бяхме избрани да се включим в европейски проект на същата организация – едноседмична медийна работилница във Виена. Първото ми пътуване извън страната, спомням си. Колко ентузиазирани бях. Тогава не подозирах ни най-малко, че това пътуване ще доведе до много други. Че ще даде старт на един друг начин на живот.

„Хей, момчета, търсим си двама доброволци за ЕДС за два месеца в Непал в края на годината. Работата включва различни дейности като преподаване на английски в манастир или сиропиталище, организиране на младежки дейности, работа в екофабрика за хартия от слонски тор в природния парк „Читуан“.“

„Няма как“, отговорихме и двамата, здраво закотвени в София заради работата си. И наистина нямаше как. Особено след като си бях взел 27 дни платен отпуск до средата на годината, за да работя по други проекти. Предстоеше ми да си намеря нова квартира, да завърша университета. Не си представях да се моля за два месеца неплатен отпуск. А да напусна беше просто немислимо.

Писах на Моника.

Моника е най-добрата ми приятелка. Колега в университета, колега в работата. Дребничка, усмихната, общо взето, винаги позитивна, но и изненадващо сериозна, когато се налага. Човекът, с когото много съм се карал, но и същият, на когото мога да се обадя посред нощ, ако имам нужда. Темпераментна и принципна – две качества, които умело балансира. И това я прави чудесен

приятел. Пътували сме доста заедно. Бяхме на бригада в Щатите, на кратко европейско пътешествие из Словения, Австрия и Чехия, из българските планини и по черноморските плажове. А само преди месец тя се беше върнала от поклонническия преход Камино де Сантяго в Испания, където извървя 800 километра пеша за 28 дни. За нея работата, която имахме, беше всичко останало, но не и мечтата на живота °. И особено след тези 800 километра в главата ѝ бяха само пътешествия и приключения.

„Ти луд ли си? Заминавай!“, ми написа тя. Започнах да се обяснявам – работата, отпуска, парите, как така ще зарежа всичко... „Айде стига глупости, винаги можеш да си намериш работа в офис, като се прибереш, а такъв шанс е един път в живота“, ядоса ми се Мони. И с право.

Аз ° казах – тогава хайде да заминем заедно. И двамата не ни свърташе на едно място, а и знаем, че се разбираме добре, докато пътуваме. На такова пътешествие е хубаво да си с човек, на когото си сигурен, че можеш да разчиташ. И така, леко спонтанно, го решихме – щяхме да се дипломираме от университета в края на ноември, а в началото на декември – да заминем.

И за да не оставате с впечатление, че сме взели безумни кредити от някоя банка или сме изстискали родителите си, ще ви кажа, че ЕДС е програма, финансирана от Европейския съюз и е насочена към хора до 30 години. Съчетава културен обмен и социални дейности. И още по-хубавото е, че за доброволците са покрити 90% от разходите за самолетни билети, 100% от настаняването и храната, полагат се и пари за джобни и за транспортни разходи. С няколко думи – липсата на средства не беше основателна причина да се откажа.

Признавам си, докато не ни поканиха да се включим в проекта, нямах представа къде точно е Непал. След бърза справка с Google – отиваме в Азия, на север от Индия и в подножието на най-високите върхове на планетата. Уау. А на Мони ѝ хрумна, че щом така и така сме там, можем да пообиколим още малко. Поразпитахме и се оказа, че застраховката ни по програмата покрива два допълнителни месеца след доброволчеството, в които можем да пътуваме на собствени разноски.

Много искахме да отидем в Индия. Любопитството ни към тази толкова шарена страна идваше от времето, прекарано в САЩ, когато за пръв път ядохме индийска храна. И за пръв път се срещнахме с индийци. А по стечение на обстоятелствата Мони за кратко работи в индийски ресторант, където трябваше да научи всички техни ястия – странни имена, които на нас нищо не ни говореха. Но пък любимото ни си остана „пиле тика масала“, което е, най-общо казано,

парченца пиле в ароматен млечен сос. Заради това с Мони на шега започнахме да си викаме „масала“, вместо поименно. И така до ден-днешен.

След доброволството щяхме да имаме цели два месеца. Трябваше да намерим баланса между това да прекараме достатъчно време в Индия и да отидем и до други места. Планирахме да бъдем там около месец, а последните три-четири седмици – в една или две други държави. Евентуалните дестинации бяха Тайланд, Малайзия и Индонезия. За цялото пътуване поканихме и един наш приятел словак – Майк, който предишната година бе направил двумесечна обиколка в Индия. Той щеше да види Непал и другите държави, в които щяхме да отидем, а ние с негова помощ – истинския облик на Индия.

И оттук насетне само това ни беше в главата. Започнахме да проучваме всичко, свързано с тази част на света. Катманду, столицата на Непал, изглеждаше приказно на снимките. Представяхме си как под единия ни прозорец улицата е осеяна с колоритни будистки и хиндуистки храмове, а от другия прозорец се виждат Хималаите. Но, честно казано, бяхме много по-ентузиазирани от идеята за Индия. Не че Непал не звучеше интересно. Но там малко или много нещата бяха ясни. И предопределени от организацията. Знаехме, че ще бъдем доброволци, че всичко ще ни бъде уредено, че ще получаваме подкрепа и помощ, ако имаме нужда. И затова не се притеснявахме. Но Индия ни беше... „тъмна Индия“.

Истинската подготовка започна. Първата дестинация – посолството на Индия в София. Не намерихме нищо особено полезно. Освен може би картата, закачена на стената. Не че я няма в Google. Но там и тогава си дадохме сметка КОЛКО ГОЛЯМА е всъщност Индия. От най-северната до най-южната точка са 3214 километра. За сравнение – разстоянието между София и Копенхаген е горе-долу ДВА пъти по-малко. Докато чакахме и разглеждахме картата, буквално ме побиха тръпки. Как така ще отидем сами на такова огромно и непознато място? И толкова различно от всички останали държави, в които сме били?

Разбира се, оказа се, че сме посетили посолството в грешния момент, приемното време е преди обед. Върнахме се. Хората бяха много мили, поговорихме си на развален английски с портиера, възрастен индиец. Зарадва се, че ще ходим към родната му страна, и ни прати секретарката на посланика. „Няма какво толкова да ви посъветвам. Няма задължителни имунизации за български граждани. Нито пък нещо друго важно. Виза за Индия по-добре си вземете от Непал, защото ако ви я дадем от тук, започва да тече веднага.“ А ние планирахме да влезем в Индия след повече от половин година. Добре, някакво начало е все пак.

Обърнахме интернет наопаки в търсене на съвети за пътуване в Непал, Индия, Тайланд, Малайзия, Индонезия, АЗИЯ. Има невероятно много сайтове с полезна информация, като започнеш от WikiTravel, минеш през всичките пътеводители (Lonely Planet, Trip Advisor, Rough Guide и др.) и стигнеш до

сайтовете на посолствата на съответната страна. Пазете си ценностите и багажа, не пътувайте по тъмно, не се доверявайте на непознати, не участвайте в масови прояви, не яжте храна от улицата, не пийте вода от чешмата, не, не, не... Друг свят е там. Абсолютно задължителни и доста полезни бяха сайтовете на Световната здравна организация (www.who.int) и Центъра за контрол и превенция на заразите (www.cdc.gov) – едни от малкото места, на които можеш да намериш адекватна, актуална и достоверна информация. И знаеш, че няма да се натъкнеш на абсурдни материали като „Хиляди зарази те дебнат отвсякъде в Третия свят!!!“.

Според последния сайт, ако пътуваш в тези държави, е препоръчително да имаш всички редовни имунизации, включително и ваксини за хепатит А и Б, коремен тиф. Трябва да внимаваш за малария, жълта треска, бяс и какво ли още не... Звучеше страшно.

Отидох на консултация в Кабинета за паразитни и тропически болести на ул. „Кракра“ 3-А в София, както бях посъветван от личната си лекарка. Там хората си разбират от работата. Влязох и един приятен чичко ме покани да седна. Обясних му какви планове имаме, какво ще правим, къде ще ходим.

Най-важното е да внимаваме какво консумираме. Водата от чешмата не става за пиене. Поне не за хора, които не са от Азия. Не че е мръсна (навсякъде), но е пълна с микроорганизми, които не ни понасят. Затова – винаги трябва да пием бутилирана. Както и да си мием зъбите с такава. Поне няма проблем с къпането и миенето на ръцете. Храната трябва да е добре обработена термично. И в никакъв случай от улицата! Никога да не ядем изстинала храна. Плодовете и зеленчуците трябва да мием и белим сами.

„Хората отиват в луксозен хотел, като си мислят, че това го прави безопасен, насочват се към страхотния салатен и плодов бар. Точно на такива места се разболяват най-често. А ако отидеш в някое ресторантче, макар да не е луксозно, и храната ти е топла, значи ще си наред.“ Така можем да се предпазим от леки и тежки стомашни проблеми.

В този кабинет научих и за маларията. Не е никак приятна. В десетина вариации маларията е паразит, предаван от комари. И в този регион опасността от заразяване, макар и в някои периоди да е много ниска (като например зимните месеци, когато щяхме да ходим ние), е целогодишна. Не се среща на високо и студено и в големите градове. Но дори пътувайки между населени места, си изложен на риск. Маларията е сериозно заболяване – няма специфични симптоми, прилича на грип, но винаги протича с много висока температура. И ако вдигнеш такава, задължително отиваш да се изследваш – в рамките на 24 часа. Защото ако болестта се развие, става лошо. И колкото повече време минава, толкова по-голям е шансът да... Е, сещате се. Инкубационният период е една година, което значи, че дори и да си се прибрал преди шест месеца от рисков регион, вдигнеш ли температура – марш в Националния център за инфекциозни

болести. И не в понеделник, веднага! (Лекарят ми разказа за един негов пациент, който вдигнал висока температура в събота, но не искал да пропуска мачовете през уикенда. В понеделник вече бил изпаднал в кома. И по-късно починал. „Чудно...“, мисля си.)

Още по-забавното е, че няма ваксина. Има няколко вида доста скъпи и никак нещадящи черния дроб лекарства за превенция. Които, на всичко отгоре, не дават 100% гаранция, че няма да се разболееш. Заради тази подробност с черния дроб не можеш да пиеш дори и грам алкохол, както и да прекаляваш с цитрусите (?!). Това, което помага да не прихванеш малария, а и е абсолютно задължително в Азия, са репелентите против комари. Които те пазят и от всякакви други ухапвания. И да не си правим труда да си носим от България, не действат там. Но пък тези, купени в Азия, са изключително ефективни.

И сякаш по-горе изброените гадинки не са достатъчни, разбрах, че ако ходиш бос, с джапанки или сандали по улиците или по плажа, можеш да си имаш друга компания – микроорганизми, които се загнездват в ходилото ти и се превръщат в червеи. Те могат да бъдат опасни, ако стигнат до вътрешните ти органи. „Не се притеснявай, някои хора дори не разбират, че са имали нещо такова, то обикновено си умира само“, успокоява ме лекарят. След това добави: „Като идват пациентите тук, ме питат: „Добре де, щом е толкова опасно, как живеят хората там?“. Истината е, че не живеят много. Продължителността на живота е доста ниска“. Онемях.

Излизам от кабинета преbledнял. Защо ми е да ходя в Азия, по дяволите?!

Поне едно знам със сигурност – няма да кажа нищо от тези неща на родителите си – мисля си, докато отивам да си платя таксата от 15 лева за консултацията. И се чудя дали ми се искаше да знам всичко това.

И Мони не беше много радостна от цялата тази информация.

Месец по-късно се видяхме с Ели и Ники.

Ели и Ники са приятели на моя позната. Индолози, преводачи, държат йога център в София, били са много пъти в Индия. Писах им, защото разказът от първа ръка е най-ценен. Колкото и необятен да е интернет. А и са били почти навсякъде в тази огромна страна.

Обясних им, видимо притеснен, какво научих по време на посещенията си при лекаря. „Глупости“, беше първата им реакция. Е, не изцяло. Добре е човек да се пази, да не пие и яде всичко. Но най-важна е нагласата. В крайна сметка, ако се притесняваш, че всичко може да те нарани или убие, ти убиваш цялото удоволствие от изживяването.

Разказаха ни, че са били в малко селце в Индия в традиционно семейство. Предложили са им вода от чешмата. „Няма как да не пиеш, можеш страшно да ги обидиш“, обясниха. Такива неща се случват постоянно. Но те никога не са се разболявали. И цялата история с маларията им се стори доста пресилена, имайки предвид, че са ходили толкова пъти в Индия и не са имали проблеми. „Тези лекарства много жестоко ти прецакват черния дроб“, ни казаха и те. Така, общо взето, решихме да не взимаме никакви лекарства, с които да се предпазим от малария. Много репелент и се молиш късметът да е на твоя страна.

Разговорът с Ели и Ники доста ни поуспокои. Започнаха да ни разказват за какво ли не. Личеше си колко много обичат Индия. Говореха разпалено, с пламъчета в очите. Като че ли Индия си беше тяхното място. И те възнамеряваха в един момент да се върнат там за по-дълго. Замислих се какво ли място е Индия, че да искаш да живееш там? Бас ловя, че не е за всеки. Но пък и със сигурност можеш да намериш нещичко за себе си.

Получихме много обстойно обяснение за железопътната система. Най-добрата в света (което ни се стори като шега, когато се озовахме там). Но, разбира се, „в Индия нищо не е лесно“ – отнема твърде много време, усилия и няколко висши образования, за да резервираш билет за влака онлайн. Всеки ден пътуват над 13 милиона индийци! И трябваше да забравим за идеята да отидем до гарата и да си вземем билет просто така. Освен ако не искахме да стоим прави. А там пет-шестчасово пътуване е от наистина кратките. Дори ни посъветваха да си резервираме билетите за цял месец напред от първото жп бюро в Индия. Което ни звучеше невъзможно. А ако искахме да променим плановете си? Е, ще го мислим, като му дойде времето.

Със сигурност сте чували за изнасилванията на туристи в Индия. На мен ми е известна една история, в която момче е пребито, а приятелката му – брутално изнасилена, след като просто се возили в автобус. Ужас. Ели и Ники ни увериха, че такива неща са рядкост. И изобщо не е толкова страшно. Разбира се, за да си спестим дори и разни дребни неприятности, Моника не трябва да носи дрехи с голи рамене, както и къси панталони и поли. Това показва уважение към техните традиции и култура. Иначе индийците били много милички, наистина.

И тъй като са свикнали винаги да са много и нагъсто, нямат голямо уважение към личното пространство. Обичат да ти говорят отблизо, да те дърпат, прегръщат и да се снимат с теб. Ники, който е с дълга коса, ни посъветва да носим винаги шапки – лесно е да хванеш въшки там. Но за онези гадинки в пясъка, които влизат под кожата, дори не бяха чували. А не е като да са избягвали плажовете.

Тази наша среща определено беше много полезна. И някак обнадеждаваща – че Азия може би няма да е най-страшното място на планетата. И ако Ели и Ники в момента четат това – благодаря ви още веднъж!

Успях да получа и друга история от първа ръка – на моя колега видеооператор Камен, който бил за няколко седмици там преди години. Той ми разказа почти същите неща. Добави, че трябва да си като кон с капаци по улиците на Индия, защото ако видят, че се заглеждаш, веднага ще те дръпнат настрани, ще влезете в някое дюкянче и ще те накарат да си купиш нещо, от което едва ли имаш нужда. Като килим например. От Камен запомних един много важен урок – ако искаш да разбереш нещо, питаш трима различни индийци. Ако те ти кажат едно и също, питай четвърти!

Времето за заминаване приближаваше. Купихме си самолетен билет за началото на март от Южна Индия (летището в Тиручирапали) до Куала Лумпур, Малайзия с AirAsia – най-голямата нискотарифна самолетна компания в света. А от там щяхме да видим накъде да се насочим. Само знаехме, че трябва да летим обратно за България от Катманду в края на месец март.

Все пак решихме да си направим най-основните ваксини – за тетанус (която е в задължителния имунизационен календар) и за хепатит А и Б. Последната се прави на три пъти, като втората е два месеца след първата, а третата – след половин година. И тъй като нямахме половин година, щяхме да си вземем само първите две дози. Което щеше да е достатъчно, за да създаде защита.

Сега оставаше само да се оборудваме. Четиридесет килограма позволен багаж за полета до Непал е страхотно! Много по-лесно се пътува с туристическа раница, но куфарът побира доста неща. Затова взехме и двете, като раницата щеше да влезе в употреба за последните два месеца, когато щяхме да се движим постоянно. И да не се връщаме назад.

Дъждобран (който може да те покрие целия, заедно с огромния ти багаж на гърба), непромокаеми и удобни дрехи, стабилни обувки (и сандали), джобно ножче (което внимавайте да не забравите в ръчния багаж в самолета!), челник (защото не знаеш кога и къде ще има ток), основен комплект с лекарства (за главоболие, за стомашни проблеми, за настинка, широкоспектърен антибиотик), както и термометър (заради проклетата малария) са, общо взето, задължителният арсенал. Козметиката се държи в малки опаковки, за да не тежи и за да не заема много място. Няколко копия на самолетния билет, паспорта (и на други лични документи), по един „комплект“ в големия багаж, в ръчния и в мен. Това се оказва доста полезно в един момент. А и става много неприятно, ако си на хиляди километри от къщи и си загубиш паспорта. Не че едно копие ти върши работа, но помага. И ви съветвам да изпратите на родителите си или близки приятели всякаква информация за пътуването и настаняването ви, не знаете кога може да бъде от полза.

Една раница за ръчен багаж, в която не знам как успях да събера лаптоп и голям фотоапарат (имах сериозното намерение да си водя фотоблог). А и кат дрехи в нея, понеже щяхме да пътуваме почти денонощие до Катманду (с прекачване в Истанбул). Малко пари в брой – в евро. Останалите – в кредитна карта в долари (с промоционални условия за почти целия ни престой, нямаше такса за теглене в цял свят, чак да не повярваш!). Ако не си намерите такава, поевтино е да теглите от дебитна. Аз имах и двете, обичам да се презастраховам за всеки случай.

Дипломирахме се на 26 ноември. Полетът ни беше на 1 декември. Заминаваме. Няма връщане назад. И изобщо нямам идея какво ще ми се случи в следващите четири месеца. Отивам в Азия, за бога!!! Не съм си представял, че ще се впусна в нещо такова. Но някак си знаех, че имам нужда от това пътуване. Да се откъсна за малко от познатата си среда. Да изляза от зоната на комфорта. Кръстих блога си Runaway Paradise. Трудно ми е да го превода на български – някак съчетава бягството и рая. Надявам се да бъде по малко и от двете.

Е, това е. Най-трудно е да се решиш. После идва истинското приключение.